

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (wzw A) to ostra choroba zakaźna wywołana przez wirusa HAV (Hepatitis A Virus). Wzw A określane jest potocznie żółtaczką pokarmową. Choroba ta szerzy się drogą fekalno-oralną, a do zakażenia może dojść poprzez kontakt bezpośredni z zakażoną osobą, spożycie zakażonej żywności lub wody, umycia rąk w zakażonej wodzie lub nawet drogą kontaktów seksualnych.

Okres od zakażenia do wystąpienia pierwszych objawów może wynosić od 15 do 50 dni (średnio 30 dni). Osoba chora wydala duże ilości wirusa wraz z kałem nawet przez kilka tygodni, przy czym wydalanie wirusa może zacząć się od 2 do 3 tygodni przed wystąpieniem żółtaczki, a zatem w czasie gdy osoba ta wydaje się jeszcze zdrowa. Wydalanie wirusa z kałem może trwać nawet do 6 tygodni od zakażenia. Wirus znajduje się także we krwi oraz ślinie chorego.

Objawy wzv A

Zakażenie wzv A może przebiegać bezobjawowo lub z łagodnymi objawami, może mieć również przebieg ciężki. W początkowej fazie choroby mogą wystąpić objawy grypopodobne, oraz objawy ze strony układu pokarmowego: odbijanie, zgaga, nudności, wzdęcia, uczucie wczesnej sytości, ciemny mocz, aż w końcu pojawia się żółtaczka. U dorosłych choroba ma znacznie cięższy przebieg (chory często wymaga hospitalizacji). Mogą występować ostre stany zapalne i uszkodzenie mięszu wątroby. Powikłania wzv A są niebezpieczne i mogą doprowadzić do śmierci. Do najczęstszych powikłań należą: nadostre zapalenie wątroby, aplazja szpiku, ostra niewydolność hemolityczna.

Wzw A nie wywołuje przewlekłego zapalenia wątroby.

Jak wiele zachorowań występuje w Polsce?

W Polsce do 2016 roku zachorowania na wzv A były sporadyczne. W 2017 roku zaobserwowano znaczący wzrost zachorowań, odnotowano łącznie 3072 przypadki, dla porównania w 2016 roku tych przypadków było 35.

Gdzie i jak często występuje wzv A na świecie?

Wzw A występuje praktycznie na całym świecie. Rocznie notowanych jest ok. 1,4 mln zachorowań, chociaż WHO szacuje, że jest ich znacznie więcej. Śmiertelność jest niska i wynosi 0,6-2,1%. Zakażenia wzv A najczęściej występują na terenach o złym stanie sanitarnym, wśród osób nie przestrzegających higieny. Wśród krajów o wysokiej endemiczności zachorowań na wzv A wymienia się: Bułgarię, Egipt, Tunezję, kraje basenu Morza Śródziemnego i Afryki, kraje Europy Wschodniej i Rosji. W ostatnim czasie w Europie opisywane są zachorowania o charakterze epidemii, które w większości dotyczą mężczyzn w wieku 18-50 lat, utrzymujących stosunki z mężczyznami.

Szczepionki przeciw wzv A

zawierają inaktywowany wirus HAV. Można zaszczepić się szczepionką monowalentną, która uodparnia tylko przeciw wzv A, lub szczepionką skojarzoną, która uodparnia przeciw wzv A i wzv B w jednym wktuciu. Szczepionki monowalentne wymagają podania dwóch dawek w odstępie 6-12 miesięcy. Natomiast w przypadku zastosowania szczepionki skojarzonej należy podać 3 dawki w odstępie 0-1-6 miesięcy.

Skuteczność szczepionki przeciw wzw A mierzona poziomem przeciwciał oceniana jest na ok. 95% po podaniu 1 dawki oraz 98-99% po podaniu dwóch dawek szczepionki.

Komu zalecane są szczepienia przeciw wzw A ?

Szczepienia przeciw wzw A zalecane są:

- dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży,
- pracownikom służby zdrowia, żłobków, przedszkoli,
- osobom planującym wyjazd do krajów rozwijających się lub do tych o wysokiej endemiczności zachorowań na wzw A,
- osobom zatrudnionym przy produkcji oraz dystrybucji żywności, obsłudze urządzeń kanalizacyjnych i innych mających kontakt z zanieczyszczeniami i odpadami komunalnymi,
- pacjentom z przewlekłymi chorobami wątroby, zwłaszcza zakażonym wzw B i wzw C,
- zakażonym wirusem HIV,
- osobom uzależnionym od narkotyków, nosicielom HIV, a także mężczyznom utrzymującym kontakty seksualne z mężczyznami.

Przeciwwskazania do szczepienia przeciw wzw A obejmują:

- Nadwrażliwość na którykolwiek składnik szczepionki;
- Reakcję anafilaktyczną po podaniu poprzedniej dawki szczepionki;
- Ciężką chorobę lub przestanki, że może się ona rozwinąć;
- Choroba przebiegająca z gorączką lub zaostrzenie choroby przewlekłej jest wskazaniem do przesunięcia szczepienia do czasu ustąpienia objawów i poprawy stanu zdrowia pacjenta.

Bezpieczeństwo

Szczepionki przeciw wzw A uznaje się za bardzo bezpieczne. Najczęstszymi, miejscowymi odczynami po podaniu szczepionki są zaczerwienienie, obrzęk i bolesność w miejscu podania (u 20-40% szczepionych). U ok. 15% szczepionych mogą występować objawy ogólne o niewielkim nasileniu takie jak ból głowy, u mniej niż 10% szczepionych może występować przejściowa gorączka i objawy ze strony układu pokarmowego.

Gdzie można zaszczepić się przeciw wzw A?

W Polsce szczepienia przeciw wzw A należą do grupy szczepień zalecanych (niefinansowanych). W celu odbycia takiego szczepienia osoba zainteresowana powinna udać się do placówki ochrony zdrowia lub punktu szczepień podróżujących po więcej informacji. Wykaz punktów szczepień podróżujących znajduje się na stronie www.gis.gov.pl w zakładce zdrowie - informacje dla podróżujących.

Pamiętaj, że:

Jeśli planujesz podróż, szczepionkę optymalnie należy podać przynajmniej dwa tygodnie przed wyjazdem, ponieważ przeciwciała wykrywane są 12-15 dni po podaniu pierwszej dawki szczepionki.